

CAF – conceptbijdrage AO Belastingdienst 4 maart

Bij het CAF-dossier zijn de verschillende onderwerpen talrijk en nog veel in beweging. Om die reden wordt voor het conceptdossier voor het AO van 4 maart een overzicht gegeven van de onderwerpen waarop een factsheet en Q&A's worden voorbereid. Het CAF deel van het voorbereidingsdossier zal spoedig na verzending van de kabinetsreactie AUT en ADR gereed gemaakt worden. Door deze aanpak kan de meest recente stand van zaken geschetst worden en ontvangt u in één keer een volledig CAF-dossier.

Onderwerpen voorbereidingsdossier CAF

1. Compensatie (incl. AUT en ADR)
O.a. stand van zaken uitbetaling eerste deel van de compensatie, ontvangen bezwaren ouders op compensatiebeschikking, hulp bij rechtsgang, uitkomsten AUT en ADR (processtappen, timing etc.), vormgeving compensatie overig CAF, compensatie niet-CAF-gevallen.
2. Ouderdossiers / ontbrekende documenten
O.a. stand van zaken verstrekken ouderdossiers, nieuwe werkwijze, toelichting ontbrekende documenten incl. verbeterstappen in informatiehuishouding.
3. Beleid
 - Praktische rechtsbescherming
 - Wijzigingen wetgeving
 - Pauzeknop/dwanginvordering
 - Hulp bij rechtsgang
 - Verjaring
 - (aanpassing) OGS-beleid
 - Proportionaliteit (tweede beleidsbesluit)
4. Verzamelbrief februari
Factsheet en Q&A's op de onderwerpen uit de verzamelbrief, met name stand van zaken 7 stappen uit de brief van 15 november 2019.
5. Gesprekken ouders
O.a. geleerde lessen, stand van zaken opvolging, mogelijke tweede ouderbijeenkomst.
6. Personeel
O.a. personele raadsman/-vrouw en personele consequenties, second opinion strafrechtelijk handelen.
7. Rappelleren
O.a. achtergrond besluit stopzetten rappelleren en stand aanpassen systemen.
8. Onderzoeken
 - Autoriteit persoonsgegevens – gebruik tweede nationaliteit
 - Nationale ombudsman – gebruik tweede nationaliteit Rijk
 - Inspectie overheidsinformatie & erfpacht - bewijsstukken
 - Intern onderzoek informatiebeheer
9. Overig
 - Toeslagen I&II
 - Verwijderen tweede nationaliteit
 - Feitenrelaas SZW
 - Klokkenluidersregeling
 - Schrijnende gevallen
 - Huurtoeslag

1. Compensatie

A. Factsheet uitbetaling CAF 11 ouders

Kernboodschap

Op 24 december 2019 is de Kamer geïnformeerd door de Minister van Financiën over de stand van zaken van de uitbetaling van de compensatiebedragen in de CAF-11 zaak.

Van de 309 CAF-11 betrokkenen hebben 287 ouders recht op compensatie, beoordeeld door de commissie van onafhankelijke deskundigen.

Op vrijdag d.d. 20 december 2019 zijn 280 betrokken CAF-11 ouders gecompenseerd. Hiermee is zo goed mogelijk aan de belofte van de voormalige Staatssecretaris tegemoetgekomen om de gedupeerden vóór Kerst 2019 te compenseren. **Op 27 december 2019 is nog een ouder gecompenseerd** na een huisbezoek dat we hebben afgelegd.

Dit betekent dat er nu nog 6 ouders recht op compensatie hebben. Daarvan wonen er **3 in het buitenland**. Inmiddels heeft één contactpersoon van een ouder zich gemeld. Met deze contactpersoon is gesproken hoe tot uitbetaling kan worden overgegaan. Voor een andere burger woonachtig in het buitenland geldt dat de post onbestelbaar retour is gekomen. Van de derde burger woonachtig in het buitenland, is nog geen reactie ontvangen.

Voor de laatste 3 ouders is het woonadres en het telefoonnummer onbekend bij de belastingdienst. Ik hoop dat de belastingdienst alsnog in contact kan komen met deze ouders zodat uitbetaling ook voor deze ouders kan plaatsvinden.

Met opmerkingen

(1): Is dit nog up to date?

Belangrijkste informatie

- **22 ouders uit de CAF 11-zaak hebben geen recht op compensatie omdat ze:**
 - a. buiten het bereik** van de compensatieregeling vallen want er is geen correctie in de jaren 2012, 2013 en 2014 van de KOT of de correctie is niet het gevolg van het CAF 11 onderzoek;
 - b. er sprake is van een ernstige onregelmatigheid** als omschreven in het rapport van de Commissie AUT (evident geen recht bv omdat er geen kinderopvang is afgenomen of niet gereageerd op uitvraagverzoeken en ook geen bezwaar hebben aangetekend.
- Deze ouders hebben daarover ook op 17 december 2019 bericht ontvangen. Voor hen geldt dat ze eerst kunnen reageren en om een persoonlijke toelichting kunnen vragen voordat een definitieve afwijzingsbeschikking wordt opgesteld.
- **Kernpunten directe CAF 11 betrokkenen:**
 - 287 ouders recht op compensatie
 - 280 ouders op 20 december 2019 uitbetaald (Kerstbelofte Snel)

- 3 ouders woonachtig in het buitenland, 1 bereikt, 1 post onbestelbaar retour en 1 niet bereikt.
- 3 ouders woonadres onbekend bij de Belastingdienst, 3 niet bereikt
- 1 ouder woonachtig in Nederland, de compensatie is 27 december 2019 uitbetaald

Met opmerkingen ☐ (2): Same old same: nog up to date?

Nog aan te vullen met: ontvangen bezwaren ouders op compensatiebeschikking, uitkomsten AUT en ADR (processtappen, timing etc.).

Bezwaar en beroep

Ouders kunnen in bezwaar en beroep indien zij het niet eens zijn met de beslissing geen compensatie of de hoogte van de compensatie. Aan de Kamer is toegezegd dat ouders worden bijgestaan bij bezwaar of beroep, om te voorkomen dat ze weer in een juridische molen terecht komen. Voor die ouders wordt een speciaal daarvoor in te richten bezwaarschriftenadviescommissie betrokken. (uit fiche)

Krachtenveld	De focus van de Kamer zal naar verwachting liggen op drie onderdelen van de compensatie: - De hoogte van de compensatie; - De opvolging/juridische procedure bij bezwaar en beroep; - De compensatie van overige gevallen. Daarnaast zijn ook de moeilijk/niet te bereiken ouders en de groep ouders die niet worden gecompenseerd punt van aandacht.
---------------------	---

Vragen:

Komen ouders wederom in een bureaucratische en juridische molen terecht als zij de compensatie te laag vinden?

Kern antwoord:

- Ik streef ernaar om dit zo snel mogelijk op te lossen voor de ouders.
- Met de Adviescommissie denk ik dat we de getroffen CAF11-ouders op een evenwichtige wijze tegemoetkomen.

- We ontnemen mensen natuurlijk ook hier niet hun rechtsmiddelen. Voor de mensen die in bezwaar gaan wil ik benadrukken dat bij hun bezwaar een speciaal daarvoor in te richten bezwaarschriftenadviescommissie wordt betrokken.
- Natuurlijk kan een ouder hierover anders denken. Deze kan dan rechtsmiddelen tegen het besluit aanwenden. Waaronder een procedure voor de bestuursrechter of de civiele rechter.

Waarom vergoedt u niet alle echte kosten van de ouders?

Kern antwoord:

- Ik denk dat de Adviescommissie tot een evenwichtige oplossing is gekomen.
- Hiermee wordt binnen een generieke en uitvoerbare regeling zo veel mogelijk recht gedaan aan de individuele omstandigheden van ouders.
- De Adviescommissie heeft op een aantal onderdelen juist bewust voor deze benadering gekozen. Bijvoorbeeld bij de 25% voor veronderstelde materiële schade.

Hoe wordt omgegaan met het feit dat burgers de compensatieregeling niet ruimhartig genoeg vinden?

Kern antwoord:

- Sommige ouders hebben aangegeven de compensatieregeling niet ruimhartig genoeg te vinden. Na 28 januari 2020 ontvangen de ouders die betrokken zijn bij de CAF11-zaak die in december een voorschot op de compensatie hebben ontvangen een definitieve beschikking.
- Hiertegen kunnen ze in bezwaar gaan.

- Zoals bekend zal voor de beoordeling van dit bezwaarschrift een onafhankelijke bezwaarschriftenadviescommissie worden ingesteld.

Uitbetaling compensatie CAF 11

Graag informeer ik uw Kamer over de stand van zaken van de betaling van compensatie voor de bij de CAF 11-zaak betrokken ouders. In de week voor kerst zijn de eerste betalingen overgemaakt. Van de 309 betrokken ouders hebben 287 ouders recht op compensatie.¹ In totaal ging het om een bedrag van € 4.232.503, gemiddeld € 14.646². Zeven ouders hadden geen bij de Belastingdienst bekend rekeningnummer.³ Inmiddels hebben PM ouders de uitbetaling alsnog ontvangen. Het streven blijft om alle ouders die recht hebben op compensatie, te compenseren.

Er zijn 22 ouders die bericht gehad dat zij geen compensatie ontvangen. Hun situatie is beoordeeld door een commissie van onafhankelijke deskundigen, conform de aanbevelingen van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen (AUT). De commissie van onafhankelijke deskundigen heeft geoordeeld dat deze ouders geen recht hebben op compensatie. Redenen hiervoor zijn bijvoorbeeld dat er evident sprake is van het ontbreken van het recht op kinderopvangtoeslag of dat er ook na herhaaldelijk verzoek (over alle drie de toeslagjaren, 2012-2013 en 2014) geen reactie is gekomen. Alle 309 ouders hebben een brief ontvangen waarin het besluit tot compenseren is toegelicht.⁴ Tot 28 januari jl. konden beide groepen ouders reageren op deze vooraankondiging. De ouders die geen compensatie kregen konden hierbij aangeven op welke gronden ze daar volgens hen wel recht op hebben. De groep ouders die wel een eerste betaling heeft gekregen kon de bij Toeslagen bekende gegevens aanvullen en hun eventuele zienswijze geven. Van de 309 ouders hebben 24 [tzt actualiseren] personen hier op gereageerd. Geen van deze personen hadden recht op een compensatie. De reacties worden meegenomen bij het opstellen van de definitieve beschikkingen die uiterlijk PM worden gestuurd. Indien ouders het niet eens zijn met de definitieve beschikking kunnen ze hier bezwaar tegen maken. Deze bezwaren worden beoordeeld door een team dat door Toeslagen daarvoor apart in het leven is geroepen. Tevens zal een onafhankelijke bezwaarschriftenadviescommissie zich over deze bezwaren buigen. De komende maanden zal ik u op de hoogte houden van de voortgang van de compensatie voor ouders in de CAF 11-zaak.

Met opmerkingen [3]: @ [] Verzoek om welke informatie? Dit toevoegen, anders is onduidelijk wie (ouders, neem ik aan) waarop een reactie had moeten geven.

Met opmerkingen [4]: @ [] In dit aantal zitten ook de 22 ouders die geen compensatie hebben ontvangen. Die zullen dan een brief hebben ontvangen waarin het besluit om niet te compenseren is toegelicht. Ook de ouders die nog geen compensatie hebben ontvangen omdat hun rekeningnummer ons niet bekend is zitten in die groep van 309. Hebben zij wel een brief ontvangen of is hun adres ons ook niet bekend?

Met opmerkingen [5]: @ [] Ik zou dit deel nog wat verduidelijken om welk deel van de vergoeding dit gaat en dat het gegevens betreft die de BD niet heeft en dat we dus van hen afhankelijk zijn. Anders resteren er vraagtekens.

Met opmerkingen [6]: @ [] Als er dan 24 hebben gereageerd, klopt het dan dat zij allemaal geen recht hadden (22 ouders geen compensatie gekregen)

Met opmerkingen [6]: Eens, dit graag laten checken.

Met opmerkingen [8]: @ [] Is dit al bekend? Zo ja, dan kunnen we hier mogelijk wat over zeggen. Check bij FJZ.

¹ PM vindplaats toevoegen (brief van 24 december 2019)

² Zie hiervoor de brief van 17 december 2019; Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 574.

³ PM vindplaats toevoegen (brief van 24 december 2019)

⁴ Deze brieven zijn als bijlage bij de brief van 17 december jl. naar uw Kamer gestuurd.

2. Ouderdossiers/ ontbrekende documenten

O.a. stand van zaken verstrekken ouderdossiers, nieuwe werkwijze, toelichting ontbrekende documenten incl. verbeterstappen.

Factsheet:

Kernboodschap

De werkwijze bij verzoeken om dossierinzage is aangepast. Alle ouders krijgen een oplegbrief met een toelichting op de werkwijze en de inhoud van het dossier. Het dossier bevat altijd de volgende zaken:

- Afkortingenlijst
- Samenvatting
- Verder aanvullen...(?)

De samenvatting omvat de persoonlijke situatie van de ouder die antwoord geeft op de vraag waarom er toeslag moest worden terugbetaald en of de ouder is aangemerkt als fraudeur.

Proces van dossierverzoek:

- De ouders zijn gebeld om te vragen wanneer (overdag of 's avonds) het hen het beste uitkomt dat het dossier kan worden overhandigd en wanneer en op welke locatie.
- Desgewenst kan een nader persoonlijk gesprek plaatsvinden.
- In het geval een ouder een gemachtigde of een bewindvoerder heeft, is tevens met de gemachtigde of bewindvoerder gebeld. Indien er een gemachtigde of bewindvoerder is, wordt het dossier aan betrokkene zelf overhandigd en per koerier verzonden aan de gemachtigde of bewindvoerder.

Extra verdieping

- Het dossier is of wordt persoonlijk overhandigd door een medewerker van de Belastingdienst die een korte toelichting geeft op het dossier.
- De dossiers bevatten erg veel persoonlijke informatie en ook met de begeleidende brieven kunnen er vragen resteren bij de ouders. Daarom kunnen die vragen in een persoonlijk gesprek beantwoord worden.
- Deskundige medewerkers zijn verantwoordelijk gemaakt voor kwaliteitscontrole op het lakken en een laatste check vóór verzending van de dossiers.
- Bij het lakken is deze keer witte lak gebruikt.

Vragen:**Hoe kan het dat dossiers op onderdelen onvolledig zijn?****Kern antwoord:**

- Zoals al eerder aan uw Kamer gemeld, is tijdens het proces van het samenstellen van de eerste dossiers al gebleken dat de dossiers op onderdelen onvolledig zijn.
- Die signalen zijn ook tijdens het proces van de afgelopen weken weer naar boven gekomen.
- Hoewel ik geen indicatie heb dat stukken of bezwaarschriften bewust zijn kwijtgemaakt of vernietigd, ben ik van mening dat de aanhoudende signalen van burgers en de media dienen te worden onderzocht.
- Ik wil dit door een onafhankelijke instantie laten onderzoeken.
- Daarom ben ik met de ADR in gesprek of dan wel de ADR dan wel een andere instantie de aangewezen autoriteit is om dit te onderzoeken.
- Ik zal uw Kamer zowel informeren over de onderzoeksinstantie als de reikwijdte van het onderzoek.

Is er sprake van het bewust kwijtraken van bezwaarschriften?

Kern antwoord:

- Hoewel ik geen indicatie heb dat stukken of bezwaarschriften bewust zijn kwijtgemaakt of vernietigd, ben ik van mening dat de aanhoudende signalen van burgers en de media dienen te worden onderzocht.
- Ik wil dit door een onafhankelijke instantie laten onderzoeken.
- Daarom ben ik met de ADR in gesprek of dan wel de ADR dan wel een andere instantie de aangewezen autoriteit is om dit te onderzoeken.
- Ik zal uw Kamer zowel informeren over de onderzoeksinstantie als de reikwijdte van het onderzoek.

Q. Wat vindt u van de informatievoorziening richting de Kamer op het CAF-dossier?

- Ik constateer dat de **relevante informatie bijzonder moeilijk**, vaak onvolledig en regelmatig te laat naar boven komt. Het informatiebeheer bij Toeslagen is absoluut niet op orde.
- Hier moeten grote stappen gemaakt worden.
- Er loopt een programma 'informatiebeheer' om dit op orde te brengen.

Inzien dossiers

Graag informeer ik uw Kamer over de stand van zaken ten aanzien van de recente verzoeken van burgers tot inzage in hun toeslagen-dossier. Op 17 januari jl. zijn er twaalf dossiers bezorgd. **Negen** van hen hebben inmiddels een gesprek gehad met medewerkers van Toeslagen. Het laatste gesprek **is ingepland op 17 februari** aanstaande. Voor 1 maart van dit jaar ontvangen de volgende tien burgers hun dossier. Het betreft burgers die betrokken zijn geweest in een fraudeonderzoek.

Zij ontvangen daarom, naast hun persoonlijke dossier, ook informatie over het fraudeonderzoek. Deze burgers krijgen hun dossier thuisbezorgd en zullen ook benaderd worden voor het inplannen van een persoonlijk gesprek om het dossier toe te lichten. Ik ben op 5 februari jl. aanwezig geweest bij een gesprek met twee ouders in het kader van de aan hen op 17 december j.l. gerichte vooraankondigingsbrief met compensatieberekening (CAF 11).

De samenvattingen die zijn gemaakt bij de twaalf dossiers zijn positief ontvangen door de ouders. Het dossier bevat namelijk erg veel technische informatie, die voor een burger vaak onoverzichtelijk en lastig te duiden is. De samenvatting geeft de burger een goed beeld van hetgeen gebeurd is. De ervaring tijdens de gesprekken die tot nu toe gevoerd zijn, is dat het dossier zelf nauwelijks ter sprake komt en in veel gevallen zelfs ongeopend blijft tijdens het gesprek. Een maximale dienstverlening aan de burger, waarmee hij een goed inzicht krijgt in de inhoud van zijn dossier staat voor mij centraal.

3. Beleid

- Praktische rechtsbescherming
- Wijzigingen wetgeving
- Pauzeknop/dwanginvordering
- Hulp bij rechtsgang
- Verjaring

Aangekondigde maatregelen

In de brief van 15 november jl.⁵ zijn diverse maatregelen geschetst die er, samen met destijds al in gang gezette maatregelen, voor moeten zorgen dat situaties als bij CAF 11 worden voorkomen. Graag geef ik uw Kamer een update over de in de brief genoemde maatregelen.

1. Verbeteren van cultuur en vaardigheden

In juli 2019 is een vierde pijler 'cultuur' toegevoegd aan de Beheerst Vernieuwen aanpak. De acties onder dit cultuurprogramma zien op alle onderdelen van de organisatie, zo ook op Belastingdienst/Toeslagen. Deloitte doet momenteel, met een enquête en groepsgesprekken, onderzoek naar de huidige en gewenste cultuur van de Belastingdienst. De resultaten zijn naar verwachting begin tweede kwartaal beschikbaar. In afwachting van de aanbevelingen is de Belastingdienst aan de slag met dialoogsessies met medewerkers en leidinggevenden. Daarin wordt gereflecteerd op het gedrag en is er ruimte om dilemma's te bespreken.

2. Meer maatwerk in dienstverlening

Het merendeel van de toeslaggerechtigden weet zich goed bediend met het digitaal aanvragen en wijzigen en het geautomatiseerd berekenen en ontvangen van toeslagen. Maar als feiten en omstandigheden daarom vragen moeten burgers kunnen rekenen op meer persoonlijke dienstverlening en maatwerk in het toekennen en aanpassen van het recht op een toeslag. Toeslagen zorgt daarom voor meer uitleg en motivatie bij besluiten, vooral als deze een vermindering inhouden. Ook wordt contact gezocht om de burger in staat te stellen om meer toelichting of aanvullend bewijs te geven bij bijvoorbeeld een ingediend bezwaarschrift. Deze werkwijze zal gefaseerd verder worden doorgevoerd in alle processen. Naast het toenemen van de behandeltijden en daarmee samenhangende benodigde capaciteit vraagt deze implementatie ook om het investeren in kennis en vaardigheden van medewerkers en management. De vaktechnische waarborgen die worden aangebracht ondersteunen dit.

Met actuele gegevens over de grondslagen van een toeslag kunnen burgers er op geattendeerd worden dat het mogelijk beter is om de lopende toeslag aan te passen. Daarmee kan een terugbetaling achteraf worden voorkomen. Dit jaar worden alle kinderopvanginstellingen gevraagd en ondersteund om maandelijks de afgenomen opvanguren in te sturen. Met deze informatie zullen ouders worden geattendeerd als er een aanwijzing is dat de toeslag moet worden bijgesteld. Deze attenderingen zullen via een app worden gestuurd, die in een pilot is uitgetest en binnenkort voor alle ouders ter beschikking komt. Hierin kunnen ook de gegevens van de toeslagen worden geraadpleegd en wijzigingen worden ingevoerd. Ook zal in het voorjaar worden gestart met het telefonisch benaderen van ouders met deze attenderingen. Daar waar blijkt dat ouders meer begeleiding nodig hebben in het goed aanvragen en aanpassen van de toeslag zal dit worden geboden. Deze aanpak is op kleine schaal uitgetest en gereed voor bredere toepassing als voldoende capaciteit is aangetrokken.

Met opmerkingen [9]: Alleen KOT toch?

⁵ Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 538.

3. Betere juridische waarborgen

Belastingdienst/Toeslagen heeft een programma in uitvoering uit dat is gericht op de inrichting en versterking van de vaktechnische structuur. Hierdoor komen dilemma's over de toepassing van de wet in concrete situaties sneller naar boven. Dit leidt tevens tot beleidsbesluiten en het sneller implementeren van nieuwe jurisprudentie.

Zoals mijn ambtsvoorganger in de brief van 15 november jl. heeft aangegeven is er een begin gemaakt met de benoeming van vaktechnische medewerkers. Deze benoemingen zullen verder worden uitgebreid, waarbij een reorganisatie-procedure moet worden gevolgd.

4. Vermindering van complexiteit en verbetering van de aansturing van de Belastingdienst

Bij de Kamerbrief van 15 november jl. heeft mijn ambtsvoorganger de opdrachtformulering voor het onderzoek naar de structuur van de Belastingdienst toegevoegd. In deze opdracht is ABDTOPConsult gevraagd te onderzoeken of en hoe het ontvlechten of op (grotere) afstand zetten van Toeslagen, Douane en FIOD bijdraagt aan vermindering van complexiteit en een betere aansturing van de Belastingdienst en de onder de Belastingdienst vallende taken.

In januari van dit jaar ontving de minister van Financiën een tussentijds advies van ABDTOPConsult. Op 20 januari is een briefadvies van ABDTOPConsult 'Tussenbalans Onderzoek Structuur en Besturing Belastingdienst'⁶ met uw Kamer gedeeld. Een van de hoofdconclusies is dat de Belastingdienst voor een enorme vernieuwings- en uitvoeringsopgave staat. ABDTOPConsult concludeert dat deze opgave niet past binnen de huidige structuur en besturing. Daartoe adviseren de onderzoekers om Toeslagen en de Douane te ontvlechten van de Belastingdienst. Ook het rapport van ABDTOPConsult 'Back to Basics: alternatieve uitvoerders voor de Belastingdienst'⁷ laat zien dat de uitvoeringsopgave van de Belastingdienst de afgelopen decennia is uitgebreid met een groot aantal fiscale en niet-fiscale taken. Gevolg van die uitbreidingen is dat organisatorische en uitvoeringstechnische complexiteit is vergroot.

Het tussentijds briefadvies van ABDTOPConsult is onderdeel geweest van de besluitvorming die leidde tot het splitsen van de directie Toeslagen en directie Douane van de Belastingdienst in separate Directoraten-Generaals (DG's). Doel van deze splitsing is onder meer het verkleinen van de *span of control* van de top en zo mogelijke incidenten tijdiger te kunnen signaleren en escaleren. Verder helpt splitsing de separate onderdelen om de prioriteitstelling scherper te maken ten behoeve van een goede taakuitoefening. Door de splitsing ontstaat er meer zuiverheid in taakopdracht. De ontvlechting van ondersteunende organisatieonderdelen moet daar dienstig aan zijn en zorgvuldig plaatsvinden.

De aan te stellen DG's Toeslagen, Douane en Belastingdienst krijgen de opdracht om de ontvlechting uit te werken. Uitgangspunt is dat bestaande ondersteunende taken (bijvoorbeeld ICT en de BelastingTelefoon) vooralsnog onder verantwoordelijkheid van de Belastingdienst vallen, totdat anders wordt besloten. De DG's hebben elk te maken met specifieke uitdagingen. Zo wordt de door uw Kamer aangenomen motie Bruins en Van Weyenberg⁸ inzake het toeslagstelsel betrokken bij de inrichting van het DG Toeslagen.

De minister heeft in zijn beantwoording van feitelijke vragen naar aanleiding van zijn kamerbrief van 11 januari jl.⁹ toegezegd om de Kamer later dit jaar te informeren over de nadere uitwerking van de ontvlechting zodra er meer informatie beschikbaar is. In deze verzamelbrief Toeslagen wil

⁶ PM Opnemen Kamerstuknummer

⁷ PM Opnemen Kamerstuknummer

⁸ PM vindplaats

⁹ PM Opnemen Kamerstuknummer

ik herhalen dat de Kamer zoals toegezegd wordt geïnformeerd over de voortgang van de ontvlechting van de Belastingdienst, onder meer via de reguliere voortgangsrapportages.

5. Naar responsieve wet- en regelgeving

Los van de voorgenomen heroverweging van het stelsel van toeslagen, wordt voor de periode daarnaartoe verder gewerkt aan een betere balans tussen de complexiteit van het kinderopvangtoeslagstelsel, de (hoge) eisen die dit stelt aan het doenvermogen en de zelfredzaamheid van burgers en de (financiële) verantwoordelijkheid voor de – juistheid van de – toeslagen die nu voor een belangrijk deel bij de burger ligt. In de brief van 15 november jl. werd hierbij gewezen op het eerste deelrapport van de IBO Toeslagen waarin maatregelen worden genoemd die bijdragen aan de verbetering en vereenvoudiging van de kinderopvangtoeslag. Deze maatregelen vormen een aanvulling op het verbetertraject kinderopvangtoeslag. Het tweede deelrapport van de IBO Toeslagen zal, vergezeld van een kabinetsreactie op beide delen, dit voorjaar aan uw Kamer worden aangeboden.

Met opmerkingen [10]: N.a.v. BWO IBO 1 + 2 evt. quick wins waarover besloten is toevoegen.

De twee uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 23 oktober 2019¹⁰ bieden Belastingdienst/Toeslagen al onder de bestaande wetgeving meer mogelijkheden om maatwerk te bieden bij het bepalen van het recht op kinderopvangtoeslag. De eerste uitspraak ziet hierbij op de situatie dat niet alle kosten van de kinderopvang volledig zijn betaald. Tot de uitspraak was de lijn dat dan in beginsel het volledige recht op kinderopvangtoeslag verviel en dat de ontvanger alle voorschotten moest terugbetalen. Met de uitspraak krijgt Belastingdienst/Toeslagen binnen het geldende wettelijke kader de ruimte om bij de vaststelling van het recht op kinderopvangtoeslag rekening te houden met het wel (al) betaalde deel van de kinderopvangkosten. Aan deze uitspraak is invulling gegeven in het Verzamelbesluit Toeslagen¹¹. Op basis van deze invulling stelt Belastingdienst/Toeslagen het recht op kinderopvangtoeslag voortaan vast naar rato van het bedrag aan kosten dat de ouder tijdig heeft betaald aan de kinderopvangorganisatie. Dit besluit geldt vanaf 23 oktober 2019 (voor toekenningen die op dat moment nog niet onherroepelijk vaststonden). Met deze proportionele vaststelling van de kinderopvangtoeslag kunnen in een belangrijk aantal gevallen hoge terugvorderingen worden voorkomen.

Volgens de tweede uitspraak heeft Belastingdienst/Toeslagen bij een op zichzelf terechte vaststelling van een toegekende toeslag (of van een voorschot), een zekere discretionaire ruimte bij de vaststelling van het bedrag dat daadwerkelijk wordt teruggevorderd.¹² Het gaat dan om bijzondere gevallen waarin de terugvordering evident onredelijk uitpakt. Ook na deze uitspraak blijft dus het uitgangspunt dat een binnen het wettelijk kader ten onrechte uitgekeerd bedrag wordt teruggevorderd. Maar de uitspraak biedt Belastingdienst/Toeslagen wel de mogelijkheid om in bijzondere omstandigheden waarin de geldende wetgeving evident onredelijk uitpakt, tot een passende oplossing te komen. Aan de invulling van deze tweede uitspraak wordt momenteel gewerkt in overleg met de toeslagdepartementen en Belastingdienst/Toeslagen. De verwachting is dat dit binnen enkele weken na publicatie van deze Kamerbrief zal leiden tot een aanvulling van het Verzamelbesluit Toeslagen.

6a. Heroverweging beleid opzet grove schuld

Een toeslaggerechtigde kan verzoeken om een persoonlijke betalingsregeling. Als het ontstaan van de terugvordering is te wijten aan opzet of grove schuld van de toeslaggerechtigde, dan komt hij niet in aanmerking voor een persoonlijke betalingsregeling en daarmee ook niet voor het afzien

¹⁰ ECLI:NL:RVS:2019:3535 en ECLI:NL:RVS:2019:3536.

¹¹ Besluit van 20 december 2019, nr. 2019-215337, Stcrt. 2019, 70486.

¹² Deze tweede uitspraak lijkt hierbij overigens niet beperkt tot de kinderopvangtoeslag en kan daarmee ook gevolgen hebben voor de andere toeslagen.

van inning van een restschuld. In de brief van 8 november 2019¹³ is aangekondigd dat het beleid ten aanzien van opzet en grove schuld wordt heroverwogen. De uitkomst van die heroverweging zal ik zo snel mogelijk na de kabinetsreactie op de rapporten van de commissie AUT en de ADR met uw Kamer delen. Tot die tijd wordt er bij een nieuw verzoek om een persoonlijke betalingsregeling voor een toeslagschuld geen onderzoek gedaan naar opzet of grove schuld, behalve als er in het voortraject (de toekenningsfase) een inmiddels onherroepelijk geworden vergrijpboete is opgelegd of strafrechtelijke vervolging is ingesteld.

6b. Pauzeknop dwanginvordering

Voor de volgende groepen toeslaggerechtigden is de dwanginvordering stopgezet ("pauzeknop"):

- (1) de CAF 11-ouders¹⁴
- (2) de overige CAF-ouders¹⁵
- (3) de (oude) opzet/grove schuldgevallen¹⁶
- (4) ouders met een problematische kinderopvangtoeslagschuld die in een vergelijkbare situatie verkeren als de CAF-ouders¹⁷.

In de praktijk zijn niet alleen dwanginvorderingsmaatregelen zoals dwangverrekeningen en loonbeslagen opgeschort, maar zijn ook betalingsregelingen gepauzeerd. De pauzeknop geldt bovendien niet alleen voor alle soorten toeslagschulden van de betrokkenen, maar in beginsel ook voor al hun belastingschulden.

7. Opvolging fraudesignalen

In de brief van 15 november jl.¹⁸ is toegezegd om de behandeling van signalen van fraude binnen de Belastingdienst tegen het licht te houden. Het gaat dan om de vraag of, bij signalen van mogelijke fraude, gepaste middelen worden ingezet. Het betreft de waarborgen in de organisatie die:

- ervoor zorgen dat we de gepaste middelen inzetten en daarmee voorkomen dat we burgers en bedrijven ten onrechte met te zware middelen benaderen;
- ervoor zorgen dat we keuzes kunnen onderbouwen en zo nodig terug kunnen grijpen op eerdere vastleggingen;
- ervoor zorgen dat de waarborgen worden nageleefd en hier op wordt toegezien.

Er wordt daarom in kaart gebracht of binnen de Belastingdienst wordt zorggedragen voor een zorgvuldige behandeling van fraudesignalen, welke protocollen hiervoor zijn, hoe hier mee wordt omgegaan en of hier verbeteringen bij nodig zijn. Als dit voor de Belastingdienst in kaart is gebracht zal ook met andere (overheids)partijen die werken met signalen van mogelijke fraude worden gesproken om te vernemen wat de reactie op de aanpak van de Belastingdienst is en of er nog suggesties voor verbeteringen zijn. De conclusies en aanbevelingen verwacht ik in september van dit jaar.

¹³ Kamerstukken II, 2019/20, 35302, nr. 26.

¹⁴ Schriftelijke toezegging van 11 juni 2019, Kamerstukken II, 2018/2019, 31 066, nr. 490.

¹⁵ Mondelinge toezegging van 4 november 2019, bevestigd in de Kamerbrief van 8 november 2019, Kamerstukken II 2019/2020, 35 302, nr. 26.

¹⁶ Mondelinge toezegging van 4 november 2019, bevestigd in de Kamerbrief van 8 november 2019, Kamerstukken II 2019/2020, 35 302, nr. 26.

¹⁷ Schriftelijke toezegging van 4 februari 2019, Kamerstukken II 2019/2020, 31066, nr. 596.

¹⁸ Kamerstukken II, 31066, nr. 538.

Hulp bij rechtsgang

Vraag: Hoe gaat u uitvoering geven aan de toezegging van de staatssecretaris om hulp te bieden bij de rechtsgang aan ouders die de compensatie onvoldoende vinden?

Kern antwoord:

- Dit betreft ouders die aanspraak kunnen maken op een compensatieregeling. Maar die de daarin opgenomen forfaitaire tegemoetkoming onvoldoende vinden gezien de door hen ondervonden gevolgen van het handelen van de Belastingdienst/Toeslagen.
- Het kan ook gaan om ouders die menen dat ze ten onrechte niet in aanmerking komen voor compensatie.
- De toenmalige staatssecretaris heeft toegezegd deze ouders hulp te bieden bij een eventuele bestuursrechtelijke of civiele rechtsgang. Aan deze toezegging zal uiteraard gevolg worden gegeven.
- Het gaat dan om voorlichting aan de ouders over de juridische mogelijkheden en de rechtsgang. En om ondersteuning, waar nodig en mogelijk, van de betrokken ouders bij de onderbouwing van hun claims in bezwaar of beroep.
- Maar ook om het zo objectief, onafhankelijk en transparant mogelijk nemen van de beslissingen op

verzoeken om een hogere compensatie of schadevergoeding. Om gerechtelijke procedures zo veel mogelijk te voorkomen.

- Op dit moment wordt onderzocht hoe de uitvoering van deze toezegging zo goed mogelijk kan worden vormgegeven. Hierbij zijn er verschillende opties. Mijn gedachten gaan in elk geval uit naar een variant waarbij onafhankelijke deskundigen een belangrijke rol zullen vervullen bij de afhandeling van deze zaken.
- Uiterlijk bij de Kabinetsreactie op het eindrapport van de Commissie Donner kom ik ook hier nader op terug.

verjaring

Hoe gaat u om met de verjaring van teruggevorderde kinderopvangtoeslag?

Kern antwoord:

- Ik neem aan dat hiermee gevraagd wordt hoe ver we terug kunnen in de tijd met het, waar nodig, bieden van oplossingen.
- Met andere woorden: in hoeverre het mogelijk is om via compensatie of op een andere manier terug te komen op soms al lang vaststaande toekenningen of terugvorderingen kinderopvangtoeslag uit het verleden.

- Hier vraag ik nog enig geduld. We zijn in afwachting van het eindrapport van de Commissie Donner en het rapport van de ADR. Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen.
- Het Kabinet zal vervolgens aan de hand hiervan uitgebreid ingaan op de afhandeling van de overige CAF- en aanverwante zaken. Met als uitgangspunt recht te doen waar dat nodig is.
- In dat kader zal zeker ook de samenhang met de verjaringsregels voor de toegekende of teruggevorderde toeslagen worden gezien.

Verdieping antwoord:

- De compensatieregeling voor CAF11-ouders ziet op de jaren 2012 tot en met 2014.
- Omdat gekozen is voor een compensatieregeling buiten toeslagen om speelt een eventuele verjaring van de teruggevorderde kinderopvangtoeslag hierbij geen rol.
- Dat zal op dezelfde wijze gelden bij, met CAF11-vergelijkbare, andere KOT-zaken waarvoor een soortgelijke compensatieregeling wordt getroffen.

Toelichting:

- De te creëren wettelijke basis voor deze compensatieregeling bevat geen beperking in de termijn naar het verleden.
- Wel is deze wettelijke basis beperkt tot situaties waarin de Belastingdienst/Toeslagen duidelijk in strijd heeft gehandeld

met de algemene beginselen van bestuur (institutionele vooringenomenheid).

- Deze compensatiemogelijkheid staat dus niet open voor gevallen (uit het verleden) waarin de toeslagwetgeving (zeer) onredelijk uitpakte, maar waar geen sprake is van (zeer) onzorgvuldig handelen van de Belastingdienst/ Toeslagen.

5. Contacten met ouders

Factsheet:

Kernboodschap

Eerder hebben de MP en de Minister van Financiën op 20 januari jl. al een gesprek gehad met verschillende ouders in het kinderopvangtoeslag dossier. Meer dan 285 mensen hebben de uitnodiging geaccepteerd. Daarnaast heeft de Minister zelf ook al op 8 januari jl. met een aantal gedupeerde ouders gesproken om een goed beeld te krijgen wat speelt bij deze ouders en hoe de Belastingdienst daarmee omgaat.

Zelf heb ik ook al met ouders gesproken (...aanvullen...)

Deze verhalen grijpen mij persoonlijk aan en de signalen moeten dan ook serieus opgepakt worden.

Vragen:

Waarom heeft de BD de contacten met de ouders uit CAF 11 niet via de gemachtigde laten lopen?

Kern antwoord

- De Belastingdienst probeert waar mogelijk persoonlijk contact te zoeken met betrokken ouders uit de CAF-11 zaak. Uit het verleden is gebleken dat de informatievoorziening en het contact vanuit de Belastingdienst naar ouders toe niet altijd even soepel is verlopen.
- Hierbij moet bedacht worden dat de gemachtigde bij de Belastingdienst **niet** altijd bekend is. Ik maak mij er nu hard

voor dat dit in de toekomst beter uitgevraagd en geregistreerd wordt.

- Naar aanleiding van dit contact heeft een gemachtigde van een aantal van deze ouders aangegeven onvoldoende betrokken te zijn geweest bij deze afspraken. Ik heb de Belastingdienst verzocht meer aandacht te hebben voor het op de juiste wijze betrekken van de gemachtigde.

Hoe komt het dat zoveel documenten kwijt zijn? Heeft de Belastingdienst destijds wel gekeken naar de bewijzen die ouders aanleverden, of zijn die meteen prullenbak ingegaan?

Kern antwoord:

- In brief 15 november jl. is richting uw kamer gecommuniceerd dat er sprake is van gebrekkige informatiehuishouding. Bewijsstukken zijn in verleden gescand, maar tijdens het scannen en opslaan zijn fouten gemaakt waardoor stukken ontbraken of onvolledig waren.
 - Om die reden is al eerder aan uw Kamer gemeld, dat tijdens het proces van het samenstellen van de eerste dossiers gebleken is dat de dossiers op onderdelen onvolledig zijn.
- Die signalen zijn ook tijdens het proces van de afgelopen weken weer naar boven gekomen.
 - Ook bij de registratie van ouders die zich melden bij de Belastingdienst en vanuit de media komen

signalen dat de systemen bij Toeslagen geen volledig beeld geven van een dossier.

- Hoewel ik geen indicatie heb dat stukken of bezwaarschriften bewust zijn kwijtgemaakt of vernietigd, ben ik van mening dat de aanhoudende signalen van burgers en de media dienen te worden onderzocht.
- Ik wil dit door een onafhankelijke instantie laten onderzoeken. Daarom ben ik met de ADR in gesprek of dan wel de ADR dan wel een andere instantie de aangewezen autoriteit is om dit te onderzoeken.
- Ik zal uw Kamer zowel informeren over de onderzoeksinstantie als de reikwijdte van het onderzoek.

6. personeel

Spreeklijn raadspersonen personeel

- Zoals in het debat van 4 december 2019 aangekondigd komen er 2 onafhankelijke raadspersonen.
- Het is de bedoeling dat deze personen deze maand nog worden benoemd en aan de slag gaan. Dan kan ik uw Kamer informeren over wie deze posities vervullen.
- Hiervoor worden vertrouwenwekkende personen met statuut aangewezen, met aantoonbare kennis van bestuursrecht en fiscaal recht. Bijvoorbeeld: oud-ombudsman, oud-rechter, toezichthouder.
- De raadspersonen gaan in gesprek met medewerkers om signalen op te halen, bijv. over werkprocessen, het in praktijk uitvoeren van werk in relatie tot de burger en onbedoelde effecten van werkinstructies.
- Zij rapporteren aan en de drie DG's.
- Beide raadspersonen worden voor één jaar aangesteld.

Thema: Raadspersonen

Steller/partij:

Vraag: Waarom worden de raadspersonen “maar” voor een jaar aangewezen?

Kern antwoord:

- Een jaar is een redelijke termijn om signalen binnen te halen;
- Raadspersonen zijn een aanvulling op de al bestaande integriteitsinfrastructuur.
- Tijdens dit jaar werken we zelf ook hard aan een cultuurverandering bij de Belastingdienst. Zo zetten we in op menselijke maat, een veilige werkomgeving en een versterking van het leiderschap.

Verdieping antwoord:

- Doorvragen: is er bereidheid om op een later moment te kijken naar een verlenging van de aanwijzing van de raadspersonen?
- Op dit moment vind ik een jaar een redelijke termijn.
- Ik vind het niet opportuun om vooruit te lopen op een verlenging van de benoeming.

Thema: Raadspersonen**Steller/partij:**

Vraag: Twee raadspersonen zijn te weinig voor de hoeveelheid medewerkers, locaties en signalen.

Kern antwoord:

- Naast de personeelsraadspersonen zijn er meer mogelijkheden voor medewerkers om zich te melden met integriteitsschendingen en/of vermoedens van misstanden.
- Gelet daarop vind ik twee raadspersonen nu passend.
- De wijze waarop de raadspersonen actief op zoek gaan naar signalen is aan de raadspersonen zelf. Zij zijn onafhankelijk.

Verdieping antwoord:

- Op dit moment vind ik twee raadspersonen passend.
- Ik kan en wil nu niet vooruitlopen op onbekende, eventueel toekomstige omstandigheden.
- Ook zou ik met een toezegging in die richting de nog aan te wijzen raadspersonen voor de voeten lopen.

Thema: Raadspersonen

Steller/partij:

Vraag: Op welke wijze wordt de vertrouwelijkheid van de signalen geborgd?

Kern antwoord:

- Medewerkers kunnen anoniem melden bij de raadspersonen.
- Eventuele melders worden beschermd, zoals ook al eerder aan de Kamer is toegezegd;
- Het is uiteindelijk aan de raadspersonen om een afweging te maken tussen de vertrouwelijkheid van signalen en het belang om deze te rapporteren.
- De raadspersonen zijn volledig onafhankelijk en ik kan en wil niet in hun werkwijze treden.

Verdieping antwoord:

Doorvragen: hoe wordt de anonimiteit geborgd?

- De anonimiteit wordt geborgd door de personeelsraadspersonen. Op welke wijze zij daaraan invulling geven, ligt bij deze personeelsraadspersonen.
- Vertrouwen werkt twee kanten op: vertrouwen dat de melder anoniem kan blijven en vertrouwen dat je als medewerker in een veilige werkomgeving werkt. Voor dit laatste is hoor en wederhoor belangrijk.

Thema: Raadspersonen

Steller/partij:

Vraag: Hoe borgt u dat de personeelsraadspersonen alle medewerking krijgen van de Belastingdienst?

Kern antwoord:

- Ik verwacht volledige medewerking van de Belastingdienst.
- De personeelsraadspersonen krijgen toegang tot alle documenten, medewerkers en leidinggevenden.
- Als zij op enig moment rapporteren dat zij op problemen stuiten bij hun werk, dan onderneem ik passende acties.

Verdieping antwoord:

Doorvragen: welke acties onderneemt u?

- Dat hangt af van het geval. Het doel is dat de personeelsraadsleden de aan hen opgedragen taak goed kunnen uitvoeren. De acties die daarvoor nodig zijn ondernemen we.
-

Thema: Raadspersonen

Steller/partij:

Vraag: Hoe ziet het vervolgonderzoek na de signalen die de personeelsraadspersonen ophalen eruit?

Kern antwoord:

- Eventueel vervolgonderzoek hangt af van de aard, ernst en omvang van het signaal.
- Ik neem elk signaal serieus.
- Daar kan ik nu niet op vooruitlopen.

- Wel kan ik melden dat indien vermoedens bestaan van ambtsmisdrrijven aangifte zal worden gedaan. Het is dan aan het OM om te beslissen over het al dan niet verrichten van onderzoek.

Thema: Raadspersonen

Steller/partij:

Vraag: Wat als de raadspersonen stuiten op signalen van ambtsmisdrrijven?

Kern antwoord:

- Ik verwacht dat de personeelsraadspersonen deze signalen meteen rapporteren.
- Naar aanleiding van deze mogelijke signalen onderneem ik, actie Daaronder begrepen, het doen van aangifte bij de Rijksrecherche.

Thema: Raadspersonen

Steller/partij:

Vraag: Mogen de raadspersonen ook zelf de Rijksrecherche en/of het OM inschakelen?

Kern antwoord:

- De personeelsraadspersonen melden vermoedens van strafbare feiten meteen aan de ambtelijke top.
- Bij vermoedens van strafbare feiten wordt aangifte gedaan door de werkgever.

- De personeelsraadspersonen mogen, net als ieder ander, lf aangifte doen bij vermoedens van strafbare feiten.

8. onderzoeken

Lopende onderzoeken

De afgelopen periode zijn er diverse onderzoeken aangekondigd, dan wel gestart. In deze brief voorzie ik uw Kamer van een update over een aantal van deze onderzoeken.

a. Intern onderzoek naar informatiebeheer bij Toeslagen

Mijn ambtsvoorganger heeft uw Kamer op 11 oktober 2018 geïnformeerd over de noodzaak om het informatiebeheer bij Toeslagen te verbeteren.¹⁹ Directe aanleiding destijds was het feit dat in de dossiers van CAF 11 niet alle voor de procesvoering relevante documenten beschikbaar waren voor de verweerder. Uit een interne verkenning binnen Belastingdienst/Toeslagen bleek dat een versterking van de informatiehuishouding c.q. het informatiebeheer noodzakelijk was. Er zijn zeven deelonderzoeken uitgevoerd. De onderzoeken zien op deelprocessen binnen het primaire proces van toeslagen.

De verwachting is dat in het eerste kwartaal van dit jaar de resultaten van de deelonderzoeken beschikbaar komen. Vervolgens worden de verbeteringen uit de onderzoeken geïmplementeerd. Zodra ik over de resultaten van alle onderzoeken beschik, informeer ik uw Kamer hierover.

b. Onderzoek onvolledige dossiers BD/Toeslagen

Zoals in de Kamerbrief van 17 januari jl. aan uw Kamer is gemeld, is tijdens het proces van het samenstellen van de eerste ouderdossiers gebleken dat de dossiers op onderdelen onvolledig zijn. Ook bij de registratie van ouders die zich melden bij de Belastingdienst en vanuit de media komen signalen dat de systemen bij Belastingdienst/Toeslagen geen volledig beeld geven van een dossier. Hoewel er geen indicaties zijn dat stukken of bezwaarschriften bewust zijn kwijtgemaakt of vernietigd, is in de brief van 17 januari aangekondigd dit door een onafhankelijke instantie te laten onderzoeken. Daarbij is aangegeven dat we met de Auditdienst Rijk (ADR) in gesprek zijn of dan wel de ADR dan wel een andere instantie de aangewezen autoriteit is om dit te onderzoeken.

Mede naar aanleiding van deze Kamerbrief heeft de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (hierna: Inspectie O&E) aangegeven zich op de hoogte te willen stellen van de archivering van informatie in het proces van de toeslagen kinderopvang bij de Belastingdienst. De Inspectie O&E houdt toezicht op de naleving van de Archiefwet 1995 bij de centrale overheid. De beoogde reikwijdte van het aangekondigde onderzoek wordt op korte termijn met de Inspectie O&E besproken. Bij dit gesprek wordt, conform mijn toezegging aan dhr. Omtzigt tijdens het debat van 21 januari jl., ook de mogelijkheid van een rol van de Rijksarchivaris besproken.

c. Onderzoek Nationale Ombudsman

De Nationale ombudsman is in 2019 gestart met een onderzoek naar de wijze waarop overheden omgaan met klachten over etnisch profileren.

Hij heeft in dat verband ook gesprekken gevoerd met de Belastingdienst (Belastingen, Toeslagen en Douane).

De Nationale ombudsman vat de resultaten van dit oriënterend onderzoek als volgt samen:

'Alle overheidsinstanties waarmee wij in de verkenning spraken gaven aan weinig klachten over

Met opmerkingen [] (11): € klopt het dat deze passage dezelfde passage is als opgenomen in de brief van 3 feb. jl.? Zo ja, is er aanvullende info t.o.v. de info van 3 feb. of kan de passage worden verwijderd?

¹⁹ Kamerstukken II, 2018/19, 31066, nr. 434.

etnisch profileren te ontvangen. Dat komt ook overeen met het algemene beeld dat er een lage klaagbereidheid bestaat op dit onderwerp. Wij zien dit ook terug in ons eigen klachtbeeld.'

De Nationale ombudsman ziet aanleiding om het onderzoek te vervolgen. Met dit vervolg wordt beoogd helder te maken wat burgers met klachten over etnisch profileren van overheidsinstanties mogen verwachten. De verwachting van de Nationale ombudsman is dat dit onderzoek in het derde kwartaal van 2020 wordt afgerond.

d. Onderzoek Autoriteit Persoonsgegevens

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) doet onderzoek naar het gebruik bijzondere persoonsgegevens zoals nationaliteit bij de toeslagen. Dit onderzoek is in eerste instantie gericht op signalen over het gebruik van (tweede) nationaliteit bij Belastingdienst/Toeslagen. In de documentanalyse naar aanleiding van het Wob-verzoek inzake CAF zijn documenten gevonden die wijzen op het gebruik van (tweede) nationaliteit als selectiecriteria bij andere CAF-zaken buiten Toeslagen. Deze signalen zijn in november aan de AP overgedragen om mee te nemen in het onderzoek. De betreffende stukken zijn openbaar gemaakt. Het is niet bekend wanneer de AP het onderzoek verwacht af te ronden.

Uit werkfiches:

Omschrijving inhoud

Donner II

Eind mei 2019 is de Adviescommissie uitvoering toeslagen ingesteld onder leiding van mr. J.P.H. Donner. De Adviescommissie bestaat verder uit

De adviesaanvraag aan de commissie valt uiteen in drie delen:

1. De beleids- en beoordelingsruimte van Toeslagen in de afhandeling van de CAF 11-zaken en in aanverwante zaken;
2. Het handelen van Toeslagen in andere zaken waarin vermoedens van georganiseerde fraude aan de orde zijn en de waarborging van de positie van toeslaggerechtigden;
3. De praktische rechtsbescherming in algemene zin van de toeslaggerechtigden en eventuele verbeteringen.

De Adviescommissie heeft medio november het eerste deeladvies gepresenteerd genaamd 'Omzien in verwondering'. De belangrijkste conclusie is dat de Belastingdienst in de CAF 11-zaak vooringenomen heeft gehandeld en dat de gebruikelijke middelen van rechtsbescherming daar geen of onvoldoende bescherming tegen boden. De Adviescommissie spreekt daarnaast van institutionele vooringenomenheid. Met het stopzetten van de toeslagen van de betrokken ouders in de CAF 11-zaak - zonder eerst de gevraagde informatie af te wachten - is onrechtmatig gehandeld. Dit rechtvaardigt volgens de Adviescommissie ruimshartige compensatie voor gedupeerde CAF 11-ouders en mogelijk ook voor gedupeerden in aanverwante zaken.

De compensatieregeling bestaat uit het totale bedrag van de correctiebesluiten (1) en een forfaitair bedrag als compensatie voor veronderstelde materiële schade dat bestaat uit 25% van het dit bedrag (2). Daarnaast ontvangt de ouder € 500 voor geleden immateriële schade voor ieder half jaar dat verlopen (3), een vergoeding van de invorderingskosten (4) en een vergoeding van de kosten van juridische bijstand conform de reguliere forfaitaire bedragen voor zover deze kosten niet eerder werden vergoed (5). Eventueel toegekende bedragen en niet ingevorderde toeslagsschulden worden op de bedragen 1 t/m 5 in mindering gebracht.

Het tweede deeladvies (vragen 2 en 3) volgt eind januari. Dat advies ziet op het handelen van Toeslagen in andere zaken waar vermoedens waren van georganiseerde fraude, de waarborgen voor toeslaggerechtigden en de praktische rechtsbescherming in het algemeen

ADR

De Auditdienst Rijk (ADR) doet onderzoek in hoeverre er bij (andere) toeslag-gerelateerde CAF-zaken in de periode 1 januari 2013 tot heden sprake geweest van een vergelijkbare behandeling als met de aanpak die bij CAF-11 is gehanteerd. Ook onderzoekt de ADR op welke punten en hoe lang heeft de Belastingdienst zich in deze CAF-zaken niet gehouden aan de gekende wet- en regelgeving. Begin september 2019 is de herziene opdracht aan de ADR aan de Kamer verstrekt. De opdracht is herzien om hier enkele vragen van de Kamer en de Adviescommissie in te betrekken.

Het onderzoek wordt op dit moment afgerond en kan naar verwachting eind januari aan de Kamer worden verzonden.

De deelvragen van de ADR opdracht zien op:

1. Procedures en richtlijnen van de CAF-teams;
2. Zijn CAF-zaken zodanig in beeld dat herbeoordeling kan plaatsvinden;
3. (Hoe vaak) zijn toeslagen stopgezet en wat is de rol van nationaliteit;
4. (Hoe vaak) is sprake van stopzetting van lopende voorschotten en communicatie met de burger;
5. Vastlegging van onderbouwing van de beschikking t.a.v. stopzetting;
6. Opnieuw aanvragen van toeslagen en behandeling daarvan;
7. Vastlegging van onderbouwing bezwaar- en beroepsbehandeling;
8. Omvang en zorgvuldigheid verlopen invorderingsproces;
9. Informeren ambtelijke en politieke top m.b.t. onrechtmatig handelen.

AP

Autoriteit Persoonsgegevens (AP) doet onderzoek naar het gebruik bijzondere persoonsgegevens zoals nationaliteit bij de Belastingdienst. Dit onderzoek is in eerste instantie gericht op signalen over het gebruik van (tweede) nationaliteit bij Toeslagen. In de documentanalyse naar aanleiding van het Wob-verzoek inzake CAF zijn documenten gevonden die wijzen op het gebruik van (tweede) nationaliteit bij andere CAF zaken buiten Toeslagen. Deze signalen zijn in november aan de AP overgedragen om mee te nemen in het onderzoek. De betreffende stukken zijn openbaar gemaakt. Het is niet bekend wanneer de AP het onderzoek verwacht af te ronden. Ook de Nationale ombudsman doet onderzoek; breder naar behandeling klachten over etnisch profileren binnen uitvoeringsorganisaties.

De Belastingdienst hanteert de positie dat nationaliteit als persoonsgegeven geregistreerd en gebruikt wordt als er een expliciete wettelijke grondslag is. De tweede nationaliteit speelt geen rol in de wet en mag daarmee ook geen rol spelen in de uitvoering van de wet. Toeslagen heeft alle (historische) gegevens betreffende de tweede nationaliteit uit de systemen verwijderd. Toeslagen houdt alleen bij of een burger wel of niet de Nederlandse nationaliteit heeft.

Praktische rechtsbescherming

Het lid Omtzigt heeft tijdens het debat van 21 maart 2019 een motie ingediend over het verbeteren van de praktische rechtsbescherming van de burger en kleine ondernemers in belastingzaken.

Daarnaast ligt er een plan voor een extern onderzoek naar het verbeteren van de praktische rechtsbescherming. De Kamer wordt hier spoedig per brief over geïnformeerd.

Het voorgestelde onderzoek, dat nader zal worden toegelicht in de brief aan uw Kamer, bestaat uit twee delen:

1. een onderzoek naar de stand van zaken van de bestaande praktische rechtsbescherming in de praktijk, waarbij de knelpunten in kaart worden gebracht. Gesprekken met onder andere de Nationale Ombudsman en Sociaal Werk Nederland, een afvaardiging van medewerkers van de Belastingdienst, met burgers en klokkenluiders zullen hierbij helpen; en
2. een aanvullend onderzoek, onder leiding van een wetenschapper en een expert op het gebied van onafhankelijk toezicht, waarin wordt nagedacht over aanvullende verbetermogelijkheden. In dit deel van het onderzoek wordt ook gekeken naar de praktische rechtsbescherming in het buitenland en landen die een onafhankelijk controleorgaan hebben.

Voor het eerste onderzoek is een aanbestedingsprocedure noodzakelijk, die zo spoedig mogelijk zal worden gestart.

De Adviescommissie uitvoering toeslagen in haar eindrapport ook aandacht besteden aan de verbetermogelijkheden voor toeslagzaken. Indien daar verbeteringen naar voren komen die ook toepasbaar zijn op belastingzaken, dan zal onderzocht worden of deze overgenomen kunnen worden.

9. Overig

Plannen voor Toeslagen I en Toeslagen II

De dienst Toeslagen heeft de opgave om jaarlijks voor meer dan 5 miljoen huishoudens meer dan 7 miljoen toeslagen rechtmatig, tijdig en juist toe te kennen en uit te keren. Naast bezinning op een toekomst waarin toeslagen niet of een in sterk veranderde vorm zullen bestaan is het daarom onverminderd noodzakelijk om in het hier en nu te interveniëren en te investeren in het huidige stelsel. De uitvoering moet worden verstevigd naar een meer klantgerichte dienstverlening met zo groot mogelijke toekenningszekerheid voor alle toeslaggerechtigden en een behandeling waarin relevante individuele omstandigheden gemotiveerd kunnen worden meegewogen. Het beleid kan daaraan bijdragen door vereenvoudigingen door te voeren die het voor burgers en voor de uitvoering begrijpelijker en overzichtelijker maken en het aantal terugbetalingen terug kan brengen. Hierover ben ik in gesprek met mijn 'collega-bewindspersonen'.

Er zal een plan worden uitgewerkt dat de dagelijkse dienstverlening door Toeslagen aan de burgers versterkt, vereenvoudigt en de ruimte geeft om met meer menselijke aandacht onze burgers ten dienste te staan. Daarvoor zijn meer middelen nodig. Om de voorbereiding en

uitwerking van het plan niet te vertragen en de reeds ingezette verbeteringen te kunnen uitbreiden heb ik middelen beschikbaar gesteld voor de eerste fase. Het meerjarige vereenvoudigings- en intensiveringplan zal ter besluitvorming voor de Voorjaarsnotitie worden aangeboden.

Gebruik van (2e) nationaliteit bij toezicht/systemen

Graag benadruk ik nogmaals dat ik etnisch profileren ten strengste afkeur. Conform de toezegging in de brief van 15 november jl. is opdracht gegeven om nationaliteit uit alle selectiemodellen te verwijderen tenzij er een expliciete wettelijke grondslag bestaat die het gebruik van nationaliteit noodzakelijk maakt en daarmee rechtvaardigt. Sinds juli 2019 is bij Belastingdienst/Toeslagen de tweede nationaliteit niet meer raadpleegbaar voor medewerkers. Aan het verder verwijderen van nationaliteit uit alle risicomodellen en systemen wordt bij Belastingdienst/Toeslagen nog gewerkt. Bij de overige onderdelen van de Belastingdienst is de nationaliteit inmiddels wel uit de risicomodellen verwijderd. Of daarmee alle onterechte *gebruik* van nationaliteit is gestopt, kan nog niet met zekerheid gezegd worden. Zo zijn er (oude) gegevensbestanden die mogelijk voor verschillende doeleinden zijn/worden gebruikt en waarvan niet duidelijk is, of deze nog steeds beschikbaar zijn of gebruikt worden. Dit wordt de komende tijd nader in kaart gebracht, zodat ook deze kunnen worden beëindigd.

PM: graag toevoegen tijdspad/dan wel dat dit niet te geven is en dat we er dan spoedig delen met Kamer.